

A tej termékpálva nyerstej alapár prognózisának leírása

I. A meghirdetés menete

- A nyerstej alapár prognózis ajánlása a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács Önszabályzó (Szakmaközi) Megállapodásában rögzül.
- A Szakmaközi Megállapodást a Tej Terméktanács Elnöksége minősített (legalább 66%-os) többséggel fogadja el.
- A Szakmaközi Megállapodásra és annak évközi, negyedévenkénti esetleges módosítására a Tej Terméktanács Titkársága, az Elnökség által létrehozott Tej Terméktanács Árbizottságának javaslata alapján tesz előterjesztést.

II. Az alapár kerete és definíciója, meghatározásának menete

Az alapár a nyerstejnek az előző év áradatai alapján számított, egy évre előre megadott prognosztizált ára, ami a következő év árváltozásainak centrumaként értelmezett átlagárként várható. Az alapár az AKI által hivatalosan gyűjtött nyerstej átlagár változásának a kivetítése az AKI által hivatalosan gyűjtött alapár éves átlagára (a későbbiek során a TT által előző évben közzétett éves alapárra) (A), figyelembe véve a főbb tejtermékek kiskereskedelmi forgalomban bekövetkezett fogyasztói árváltozását az AKI által hivatalosan gyűjtött fogyasztói áradatok alapján, valamint a főbb gabona termények piacán bekövetkezett árváltozást az AKI által hivatalosan gyűjtött áradatok alapján.

1.)

Az átlagár bázis az elmúlt egy év hazai átlagár-trendjének (D), azon belül súlyozottan az elmúlt félév átlagár-trendi dinamikájának (C), az elmúlt negyedév átlagárának árszintjére (B) történő kivetítéssel kerül meghatározására. (ÁÁ_bázis)

Ahol:

Az elmúlt év hazai ártrendje (D) = egy év alatt történt árváltozás %-ban kifejezett értéke

Az elmúlt félév ártrendi dinamikája (C) = a megelőző félév havi árainak változása %-ban kifejezve

$$\text{ÁÁ\_bázis} = B * ((C * 25\%) + (D * 75\%))$$

2.)

Az ÁÁ_bázist az Elnökség korrigálja a környezeti index alkalmazásával. A környezeti index az Elnökség által alkalmazott 0,9 és 1,1 érték között meghatározott korrekciós faktor (GK_fl), melynek alkalmazásáról és mértékéről az Elnökség minősített többséggel dönt minden ÁÁ_bázis meghatározáskor. Ennek eredménye a korrigált átlagár-bázis (ÁÁ_bázis_korr). Az Elnökség a korrekciós faktort az alábbiak szerint alkalmazza:

Gazdasági környezeti index skála

0,9 – A gazdasági és piaci megítélés az éves trendjelentős és ellentétes irányú változását vetítik előre

0,95 – A gazdasági és piaci megítélés az éves trend kisebb mértékű ellentétes irányú változását vetítik előre

1 – A gazdasági és piaci megítélés az éves trend változatlan mértékű és irányú alakulását vetítik előre

1,05 – A gazdasági és piaci megítélés az éves trend kisebb mértékű megegyező irányú változását vetítik előre

1,1 – A gazdasági és piaci megítélés az éves trend jelentős és megegyező irányú változását vetítik előre

$$\text{ÁÁ\_bázis\_korr} = \text{ÁÁ\_bázis} * \text{GK\_f1}$$

3.)

Az átlagár bázis változás a fentiek szerint kiszámított és korrigált átlagárnak az elmúlt negyedév átlagár szintjéhez (B) történő viszonyítással kerül meghatározásra:

$$\text{ÁÁ.vált\_bázis} = \text{ÁÁ\_bázis\_korr} / B$$

4.)

Az átlagár bázis változás mértéke 0,6-os súlyozással (Q) (az 5-6. pontokban leírt fogyasztói ár, valamint a 8-9 pontokban leírt gabonaár figyelembe vétele mentén) kivetítésre kerül az 1.) pont szerinti gyűjtött alapár éves átlagára (A).

5.)

A fogyasztói árváltozás három főtermék, AKI által gyűjtött hivatalos árai alapján kerül meghatározásra. A három fő termék:

- 1,5 %-os UHT tej
- 2,8 %-os friss dobozos (ESL) tej
- trappista sajt

A fogyasztói árváltozás termékenként külön, az elmúlt év 12 hónapjában bekövetkezett, év eleji és év végi árainak átlagos mértékeként kerül meghatározásra. (D, E, F)

A termékenkénti átlagos árváltozás kumulált adatként kerül kiszámításra, a fogyasztói piac változásának reprezentálására.

$$\text{Fogyár.vált\_alap} = (D + E + F) / 3 \%$$

6.)

A Fogyár.vált_alap-ot az Elnökség korrigálja a környezeti index alkalmazásával. A környezeti index az Elnökség által alkalmazott 0,9 és 1,1 érték között meghatározott korrekciós faktor (GK_f2), melynek alkalmazásáról és mértékéről az Elnökség egyszerű többséggel dönt minden Fogyár.vált_alap meghatározáskor. Ennek eredménye a korrigált Fogyár.vált_alap (Fogyár.vált_alap_korr). Az Elnökség a korrekciós faktort az alábbiak szerint alkalmazza:

Fogyasztói környezeti index skála

0,9 – A gazdasági és piaci megítélés a vásárlóerő árak jelentős reál értékű gyengülését vetítik előre

0,95 – A gazdasági és piaci megítélés a vásárlóerő kisebb reál értékű gyengülését vetítik előre

1 – A gazdasági és piaci megítélés a vásárlóerő reál értékű változatlanságát vetítik előre

1,05 – A gazdasági és piaci megítélés a vásárlóerő kisebb reál értékű erősödését vetítik előre

1,1 – A gazdasági és piaci megítélés a vásárlóerő jelentős reál értékű erősödését vetítik előre

$$\text{Fogyár.vált\_alap\_korr} = \text{Fogyár.vált\_alap} * \text{GK\_f2}$$

7.)

A fogyasztói árváltozási alap korrigált mértéke 0,25-ös súlyozással (P) kivetítésre kerül az 1.) pont szerinti gyűjtött alapár éves átlagára (A).

8.)

A gabona-árváltozás kettő főtermék AKI által gyűjtött hivatalos árai alapján kerül meghatározásra. A kettő fő termék:

- Kukorica
- Napraforgó

A gabona-árváltozás termékenként külön, az elmúlt év 12 hónapjában bekövetkezett, év eleji és év végi árának átlagos mértékeként kerül meghatározásra. (G, H)

A termékenkénti átlagos árváltozás kumulált adatként kerül kiszámításra, a terménypiac változásának reprezentálására.

$$\text{Terményár.vált\_alap} = (G + H) / 2 \%$$

9.)

A Terményár.vált_alap-ot az Elnökség korrigálja a környezeti index alkalmazásával. A környezeti index az Elnökség által alkalmazott 0,9 és 1,1 érték között meghatározott korrekciós faktor (GK_f3), melynek alkalmazásáról és mértékéről az Elnökség egyszerű többséggel dönt minden Terményár.vált_alap meghatározáskor. Ennek eredménye a korrigált Terményár.vált_alap (Terményár.vált_alap_korr). Az Elnökség a korrekciós faktort az alábbiak szerint alkalmazza:

Takarmánypiaci környezeti index skála

0,9 – A gazdasági és piaci megítélés a terményárak jelentős mértékű gyengülését vetítik előre

0,95 – A gazdasági és piaci megítélés a terményárak kisebb mértékű gyengülését vetítik előre

1 – A gazdasági és piaci megítélés a terményárak stagnálását vetítik előre

1,05 – A gazdasági és piaci megítélés a terményárak kisebb mértékű erősödését vetítik előre

1,1 – A gazdasági és piaci megítélés a terményárak jelentős mértékű erősödését vetítik előre

$$\text{Terményár.vált\_alap\_korr} = \text{Terményár.vált\_alap} * \text{GK\_f3}$$

10.)

A Termény-árváltozási alap korrigált mértéke 0,15-ös súlyozással (R) kivetítésre kerül az 1.) pont szerinti gyűjtött alapár éves átlagára (A).

11.)

A nyerstej felvásárlási átlagár-változásának és a főbb tejtermékek fogyasztóiár-változásának, valamint a fő gabonák árának a változásának a kivetítése a nyerstej éves átlagos alapárára adja a prognosztizált nyerstej ajánlott alapárát (AÁ_ajánlott = Z)

Az 4-es, a 7-es és a 10-es pontban leírt kivetítés az alábbiak szerint történik:

$$\text{AÁ\_prog} = A * (\text{AÁ.vált\_bázis} * 0,60 + \text{Fogyár.vált\_alap\_korr} * 0,25 + \text{terményár.vált\_alap\_korr} * 0,15)$$

III. A prognosztizált éves nyerstej alapár (AÁ_ajánlott) módosítása:

A Tej Terméktanács árbizottsága negyedévente felülvizsgálja az éves alapár realitását a piaci viszonyok függvényében, és amennyiben szükséges javaslatot tesz a módosításra.

A befolyásoló tényezők:

Az alapár az alábbi tényezők figyelembe vételével módosulhat:

- Az €/Ft árfolyam éves alakulása (www.mnb.hu)
- A hivatalos brüsszeli EU27 éves átlagár-változása €-ban, egyenértékre korrigálva (<http://circa.europa.eu>)
- A LTO ár időszaki árváltozása, €-ban, egyenértékre korrigálva (<http://www.milkprices.nl/>)
- A olasz piaci spot-ár időszaki árváltozása, €-ban (<http://www.vr.camcom.it/>)
- Gazdasági környezeti index

A hatásmechanizmus

- A Ft €-hoz viszonyított éves átlagos árfolyamának a felülvizsgálat idejéhez képest egy évre visszamenőleg bekövetkezett minden tizedik százalékpontos változása az alapárat 3%-kal korrigálja. Az éves változást a felülvizsgálat időpontjától visszamenőlegesen egy évre, valamint ezen időponthoz mért további egy évre visszamenőlegesen számított évátlag/évátlag mutatóval kell figyelembe venni.
- Az EU27 átlagárának a felülvizsgálat idejéhez képest egy évvel megelőző éves átlagárhoz képest bekövetkezett, minden tizedik százalékpontos változása az alapárat 2%-kal korrigálja.
- A negyedéves időszak LTO árváltozásának minden tizedik százalékpontos változása az alapárat 5%-kal korrigálja.
- A negyedéves időszak olasz piaci spotár változásának minden tizedik százalékpontos változása az alapárat 6%-kal korrigálja.

Az alapárat a négy befolyásoló tényező közül egy módosítási javaslat keretében csak kettő használatával lehet módosítani, amelyből az egyik a Ft/€ árfolyam hatásszámítás kell, hogy legyen.

A kiválasztott paraméterek hatásmechanizmusa alapján elvégzett éves ajánlott alapár módosítás eredményét az Elnökség korrigálja a környezeti index alkalmazásával. A környezeti index az Elnökség által alkalmazott 0,9 és 1,1 érték között meghatározott korrekciós faktor (GK_f4), melynek alkalmazásáról és mértékéről az Elnökség minősített (legalább 66%-os) többséggel dönt minden AÁ_ajánlott módosításkor. Ennek eredménye a korrigált ajánlott alapár (AÁ_ajánlott_korr). Az Elnökség a korrekciós faktort az alábbiak szerint alkalmazza:

Gazdasági környezeti index skála

0,95 – A gazdasági és piaci megítélés alapján az előrejelzéshez képest egyértelmű árcsökkenés valószínűsíthető,

0,975 – A gazdasági és piaci megítélés alapján az előrejelzéshez képest kismértékű árcsökkenés valószínűsíthető,

1 – A gazdasági és piaci megítélés alapján az előrejelzés reálisnak tekinthető,

1,025 – A gazdasági és piaci megítélés alapján az előrejelzéshez képest kismértékű árnövekedés várható,

1,05 – A gazdasági és piaci megítélés alapján az előrejelzéshez képest dinamikusabb árnövekedés várható.

A felülvizsgálat során végzett számítások eredménye csak akkor változtatja az érvényben lévő alapár előrejelzés értékét, ha a felülvizsgálati változás meghaladja a 2,5%-ot.

A döntésről szóló Közleményben az elkövetkező negyedév tendenciáját is jelezni kell:

$$VNÁ = \text{várható negyedéves átlag} = NAÁ * AT * G$$

AT = alapár negyedéves trendje = előző negyedéves alapár átlaga (NAÁ)/azt megelőző negyedéves alapár átlaga

OT = olasz spot ár negyedéves trendje = előző negyedéves olasz spot átlag/azt megelőző negyedév olasz spot átlag

ÁT = átlagos trend = (AT+OT)/2

G értéke:

0,95 – ha a számszerűsített negyedéves előrejelzéshez képest egyértelmű árcsökkenés valószínűsíthető,

0,975 – ha a számszerűsített negyedéves előrejelzéshez képest kismértékű árcsökkenés valószínűsíthető,

1,00 – ha a számszerűsített negyedéves előrejelzés reálisnak tekinthető,

1,025 – ha a számszerűsített negyedéves előrejelzéshez képest kismértékű árnövekedés várható,

1,05 – ha a számszerűsített negyedéves előrejelzéshez képest dinamikusabb árnövekedés várható.”

Az Elnökség – a piaci folyamatok tükrében – dönthet úgy, hogy AT és OT esetében a legfrissebb árakat veszi figyelembe.

IV. A Szakmaközi Megállapodás

Az Elnökség, az alapárral kapcsolatos piacelemzése alapján a szakmaközi szervezetekről és az agrárpiaci szabályozás egyes kérdéseiről szóló 2012. évi CXXVIII. törvény szerinti Önszabályozó (Szakmaközi) Megállapodásban közzéteszi a következő évre szóló prognózisát a nyerstej alapárára vonatkozóan.

A prognózis eredményét az Elnökség alkalmazni ajánlja a piaci szereplőknek.

Az alkalmazásra vonatkozó ajánlathoz az Elnökség megfogalmazza a javasolt szerződéses szövegezést és az alkalmazás módját.

Az alkalmazás módjára vonatkozóan az Elnökség javasolja elfogadni és a szerződésekbe belefoglalni, hogy a tejágazat szereplői úgy alakítják a nyerstej felvásárlás elszámoló árát, hogy az éves átlagos viszonylatban az Elnökség által közzétett javasolt alapártól a szerződésekben legfeljebb $\pm 2,5\%$ -kal térnek el az évközi piaci változások függvényében.

Az Elnökség által elfogadott Megállapodás nyílt és önkéntes. Ahhoz minden piaci szereplő csatlakozhat.”